Antakalnis

ANTAKALNIO NAUJIENOS | 2013 RUGPJŪTIS

ŽMONĖS ČIA GALI „PAPILDYTI SAVO BATERIJĄ“. T. KUN. JURGIS CZARNIAWSKI CSJ
ANTAKALNIO ISTORIJOS ALBUMAS. PETRO VILEIŠIO RŪMAI
PAŽINTINIAI ŽYGIAI ANTAKALNYJE

Antakalnis

TURINYS

ŽMONĖS ČIA GALI „PAPILDYTI SAVO BATERIJĄ“
T. KUN. JURGIS CZARNIAWSKI CSJ
.....2.....

ANTAKALNIO ISTORIJOS ALBUMAS
PETRO VILEIŠIO RŪMAI
.....16.....

PAŽINTINIAI ŽYGIAI ANTAKALNYJE
.....18.....

ŽMONĖS ČIA GALI
„PAPILDYTI SAVO BATERIJĄ“

ŽMONĖS ČIA GALI „PAPILDYTI SAVO BATERIJĄ“

T. KUN. JURGIS CZARNIAWSKI CSJ

ŠV. JONO KONGREGACIJA ĮKURTA 1975 M. FRIBŪRE (ŠVEICARIJOJE) DOMINIKONO MARIE-DOMINIQUE PHILIPPE OP. VISŲ PIRMA ATSIRADO VYRŲ VIENUOLIJA, PO KELERIŲ METŲ – KONTEMPLIATYVIŲJŲ, ŠIEK TIEK VĖLIAU – APAŠTALINIŲ SESERŲ VIENUOLYNAI. APIE ŠIAS TRIS BENDRUOMENES SUSIBŪRĘ PASAULIEČIAI VADINAMI OBLATAIS IR VISI KARTU SUDARO ŠV. JONO ŠEIMĄ.

VISAME PASAULYJE YRA PER 50 VYRŲ VIENUOLYNŲ, DIDŽIOJI DALIS – VAKARŲ EUROPOJE. SPECIFINIU ŠIOS KONGREGACIJOS PAŠAUKIMU, PAGAL VIENOS ĮKŪRĖJO KNYGOS PAVADINIMĄ, BŪTŲ GALIMA VADINTI TRIS IŠMINTIS – FILOSOFIJĄ, TEOLOGIJĄ BEI MISTIKĄ. KAIP SAKĖ JOANITŲ PRIORAS VILNIUJE TĖVAS KUNIGAS JURGIS CZARNIAWSKI CSJ, SVARBU NE DAUG DARYTI, O DARYTI SU MEILE BEI NEPRARASTI MALDOS GYVENIMO.

VILNIUJE GYVENANČIŲ BROLIŲ VEIKLŲ SĄRAŠAS ĮSPŪDINGAS: NUO TIKINČIŲJŲ RUOŠIMO SAKRAMENTAMS, PASKAITŲ TEOLOGINĖMIS TEMOMIS IKI STUDENTŲ NAMŲ VIENUOLYNE AR REKOLEKCIJŲ ORGANIZAVIMO. NORS IŠGANYTOJO BAŽNYČIA NEPARAPINĖ, ČIA PLAUKIA ŽMONĖS IŠ VISO MIESTO. PAPRASTUMAS IR ATVIRUMAS, SAKO TĖVAS JURGIS PATRAUKIA IR ŠEIMAS, IR JAUNIMĄ.

GINTAUTO SURVILOS NUOTRAUKOS

ŠV. JONO ŠEIMA LIETUVOJE

XVII amžiuje į Vilnių atvyko misionierių Šv. Trejybės ordinas arba kitaip – trinitoriai. Vilniaus vaivados Kazimiero Jono Sapiegos iniciatyva jie įsikūrė vienuolyno namuose šalia statomos Išganytojo bažnyčios. XVIII a. vienuolyne veikė ordino kolegija, nuo 1726 m. greta jo atidaryta ir parapinė mokykla. XIX a. vid. įvyko didžiulis pokytis – bažnyčia paversta Šv. Mykolo Arkangelo cerkve. Po šiek tiek mažiau nei šimto metų bažnyčia priskirta Lenkijos kariuomenės ligoninei, o vienuolyno pastatai buvo pritaikyti Universiteto klinikoms. Lietuvai atgavus Nepriklausomybę, nuo 1993 m. vienuolyno ansamblyje veikė Vilniaus kunigų seminarija. Dabar jau trylika metų – nuo 2000-ųjų – čia įsikūrę Šv. Jono broliai bei seserys.

Tiesa, penkios apaštalinės seserys gyvena Senuosiuose Trakuose, o dvi kontempliatyviosios dėl pašaukimų trūkumo neseniai uždarė savo vienuolyno duris ir išvažiavo į Prancūziją. Prieš išvykdamos sakė, jog tai daroma laikinai, su viltimi, jog vieną dieną sugrįš į Vilnių. Taigi šiandien Šv. Jono Teologo vienuolyne gyvena keturi vienuoliai: du kunigai – prioras tėvas Jurgis bei vikaras tėvas Jonas Savickas, du broliai – Justinas Pundzius bei Arnoldas Šarbelis Cuvelier. Geografija tokia: du lietuviai, lenkas ir prancūzas.

Kaip pasakojo bendruomenės prioras, joanitų istorija Vilniuje prasidėjo nuo to, kai kardinolas Audrys Juozas Bačkis pakvietė jauną šv. Jono kongregaciją atvykti į Lietuvą. Vienas iš bendruomenės įkūrėjų Philippe Marie Mossu CSJ buvo paskirtas kunigų seminarijos dvasios tėvu, taip pat dėstė daugelį disciplinų, nes joje trūko profesorių. Kadangi dabartinėse patalpose buvo seminarija, vienuoliai kurį laiką gyveno buvusiame Laterano kanauninkų vienuolyne prie Petro ir Povilo bažnyčios, po kelių metų į Lietuvą atvyko ir kongregacijos seserys.

Brolių bei seserų gyvenimo ritmas bei veiklos skirtingos, tačiau su apaštalinėmis seserimis broliai bendradarbiauja organizuodami renginius šeimoms, pavyzdžiui, tradicinę vasaros šeimų stovyklą, šiais metais – festivalį Mardasave ar šeimų dienas čia, vienuolyne. Prioras pasakojo, jog šiemet per šeimų dieną tėvas Antanas CSJ dalinosi mintimis apie vaikų adoraciją ir mokė vaikus, kaip melstis prieš Švenčiausią Sakramentą. Broliai ir seserys važiuoja vieni pas kitus kalbėti tikintiesiems tam tikromis temomis. Pavyzdžiui, sesuo Marta Marija dažnai atvažiuodavo į Vilnių susitikti su joanitų jaunimu. „Bendras darbas vyksta, bet svarbiausia yra tai, kad galime susitikti, nuvažiuoti ten [į Senuosius Trakus], kartais pailsėti, o jos pas mus – taip pat“, – sakė prioras.

Be brolių ir seserų, Šv. Jono šeimą sudaro ir oblatai. „Tai – maža bendruomenė. Ne vienuoliai, o pasauliečiai, kurie stengiasi gyventi mūsų bendruomenės dvasia“, – pasakojo tėvas Jurgis. Oblatas – lotyniškas žodis, reiškiantis

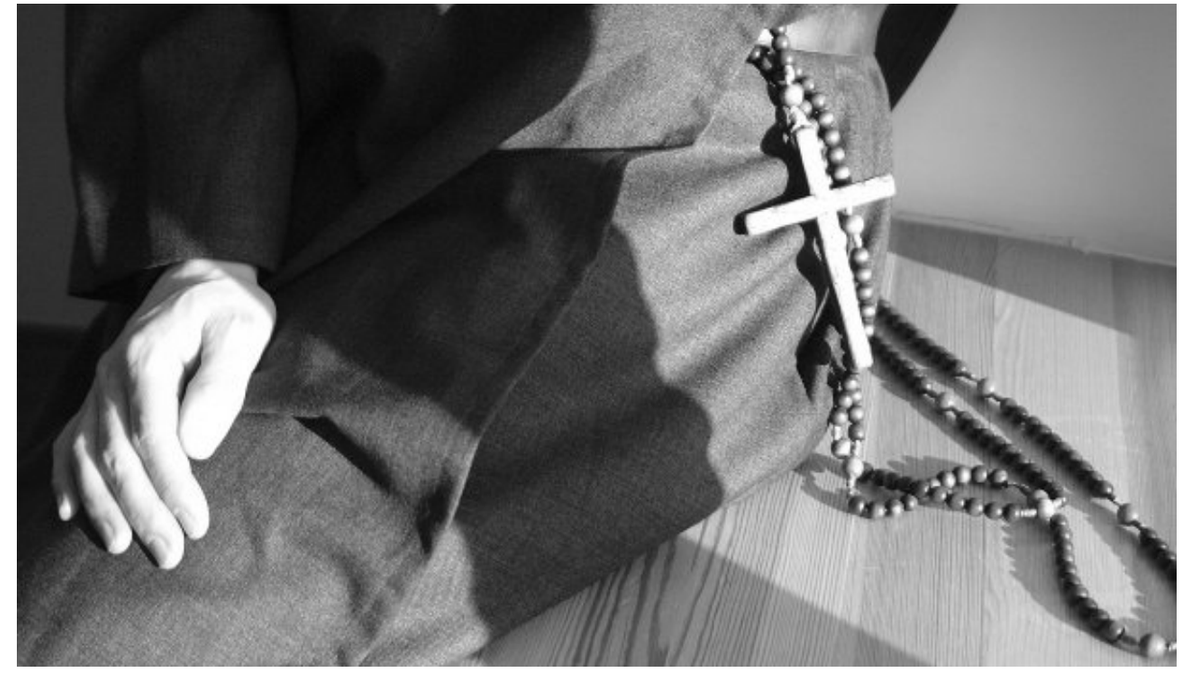

pasiaukojimą. Dabar jais vadinami pasauliečiai, norintys paaukoti daugiau laiko maldai, turėti stipresnį ryšį su bendruomene. Prioras yra atsakingas už oblatus, jie turi savo dvasios tėvą, regulą, maldas, vadinasi, daugiau asmeninio įsipareigojimo ir vedimo iš brolių pusės. Oblatai pasižada kiekvieną dieną turėti asmenišką ryšį su Kristumi. Šiuo metu jų Lietuvoje yra per 80.

TARNYSTĖS: IR ŠEIMOMS, IR JAUNIMUI

„Gerai, kad yra tokia vieta Vilniuje, kur šeima gali ateiti į gražią, tvarkingą aplinką, ramybės pilną vietą, kur gali pasimelsti ir sustiprinti vaikų tikėjimą, susitikti kitas šeimas, pajusti vienybę su kitomis, ateinančiomis pasimelsti, šeimomis“, – sakė tėvas Jurgis, paklaustas apie tarnystę šeimoms, kurios ateina melstis į Išganytojo bažnyčią. Taip pat užsiminė, jog svarbu tai, kad vaikai turėtų savo pamokslą – jiems suprantamą. Tėvai tuo metu irgi gali ramiai klausytis, medituoti Evangeliją, nes žino, kad jų vaikais bus pasirūpinta. „Stengiamės pastiprinti šeimų tikėjimą, sutvirtinti ryšį tarp vyro ir moters, taip pat parodyti vaikams, kad jie ne vieni, yra ir kitų vaikų, norinčių mylėti Kristų“. Patys vaikai labiausiai džiaugiasi tuo, kad vienuoliai su jais žaidžia. Tai yra paprastas, bet svarbus jiems dalykas.

Jau daugiau nei penketą metų antradienio vakarais po 18:30 val. šv. Mišių vyksta jaunimo vakarai, kurių metu jauni žmonės renkasi diskusijoms, paskaitoms, Šventojo Rašto skaitymui, maldai, susitikimams su svečiais ar tiesiog žaisti frizbį. Daugiausia su jaunais žmonėmis dirba brolis Jonas, tačiau tai nereiškia, jog vienuoliai primeta jiems savo darbotvarkę: šioje srityje jie ne „viršininkai“– o pagalbininkai, ateinantys kalbėti paprašyta tema ar pasirodantys kitu pageidaujamu tikslu. Savo vakarų programą rengia patys jaunuoliai. Prioras juokavo, jog jaunimo sugalvojamos vakarų temos būna tokios įdomios, jog net garbaus amžiaus moterys jo prašo perspėti jaunimą, kad ir jos norinčios dalyvauti. Jaunuoliai, galima sakyti, turi savo autonomiją, gali organizuoti tai, ką įsivaizduoja ir ką tik nori. „Mes stengiamės atsakyti teigiamai į jų prašymus“, – sakė tėvas Jurgis. Be to, per antradienio šv. Mišias jaunimas gali giedoti ir groti jiems patinkančias giesmes. Anot prioro, jauni žmonės ateina, nes jiems svarbu susitikti, pabendrauti, pasimelsti kartu su bendraamžiais.

Dar viena brolių tarnystė jaunimui – studentų namai „Atsimainymas“. Kiekvienais metais apie dešimt jaunų vyrų studentų priimami į vienuolyną, kur jie gyvena: turi programą, maldas, atsakomybių ir jiems sustatytą tvarką. Tėvas Jurgis pasakojo, jog nors vienas brolis vienuolis yra atsakingas už juos, šitaip tapdamas ryšiu tarp vienuolių ir studentų bendruomenių, studentai gyvena atskiroje bendruomenėje. Jis pabrėžė, jog vienuolynas studentams yra vieta, kur jie gali ir melstis, ir tarnauti. „Tai – ne bendrabutis, kur susitinkama tik virtuvėje“. Įprastai studentai vienuolyne praleidžia metus nuo rugsėjo iki birželio pabaigos, po to išvažiuoja atostogauti.

Nukreipiant žvilgsnį nuo Vilniaus – vienuoliai globoja į sunkią šeiminę padėtį patekusius vaikus: tam

skirta programa „Šv. Jono vaikai“ (šeimyninio modelio vaikų globos namai skirti berniukams ir jaunuoliams) bei amatų mokykla „Sodžiaus meistrai“ (nedidelė mokymosi įstaiga, kur galima įgyti dailidės, stogdengio, virėjo ar konditerio specialybes) Trakų rajone.

Kaip ir parapinėse bažnyčiose, pas brolius joanitus galima ruoštis sakramentams. Kiekvienais metais sudaromos grupės rengtis Pirmajai Komunijai, Krikšto, Sutvirtinimo, Santuokos sakramentams. Šiais metais buvo trys sužadėtinių grupės po keturias-penkias poras. Tiesa, su sužadėtiniais užsiima ne patys broliai, o jau susituokusi pora. Kunigas dažnai ateina į užsiėmimus pasakyti dvasinį žodį ar asmeniškai susitinka su kuria nors pora, tačiau iš esmės kursus veda šeima. Rengimasis Santuokos sakramentui užtrunka: per metus būna 8-10 susitikimų, vykstančių maždaug kartą per mėnesį. Pasak prioro, tai reikalinga ir gilesniam susipažinimui, ir praktiniams dalykams apie šeimą aptarti.

Apskritai broliai stengiasi parūpinti bendruomenei tai, ko reikia. Jei žmonės ateina pas joanitus melstis – broliai atsako į prašymus, kokie jie bebūtų – ruoštis krikštui ar santuokai. Čia galima prisiminti ištrauką iš Evangelijos pagal Joną: „Iš to visi pažins, kad esate mano mokiniai, jei mylėsite vieni kitus“, – štai kodėl vienuolių tarnystės yra tiesiog atsakas į tikinčiųjų poreikius. Dar vienuolyne veikia motinų maldos, anoniminių alkoholikų, filosofijos bei kitos grupės.

KONGREGACIJOS CHARIZMA

„Jie daug šventesni“, – šmaikščiai atsakė prioras, paklausus, kuo joanitai skiriasi nuo geriau Lietuvoje žinomų pranciškonų ar dominikonų. Visgi kiekviena bendruomenė turi savo charizmą, pavyzdžiui dominikonams svarbus Tiesos ieškojimas – veritas, pranciškonus atpažįstame pagal jų neturtą. „Joanitai yra dominikonų mažieji broliai“, – palygino pašnekovas, nes šios kongregacijos įkūrėjas Marie-Dominique Philippe buvo dominikonas. Taigi natūralu, kad veritas – Tiesa yra svarbiausias pašaukimas. Bendruomenės išskirtinumas atspindi įkūrėjo asmeninį požiūrį į tiesos ieškojimą. Jis daug mokė apie žmogišką išmintį (filosofiją) bei dievišką išmintį (teologiją ir mistiką). Kad per protą žmonių širdys suprastų Apreiškimą ir turėtų Šventosios Dvasios dovaną karštai mylėti Dievo žodį ir patį Kristų. Šios trys išmintys – filosofija, teologija, mistika – yra specifinis Šv. Jono kongregacijos pašaukimas. Veiklos prasme visi vienuolynai panašūs: ir dominikonai ruošia sakramentams, ir pranciškonai dirba su vargšais. Pasak prioro, „visi stengiamės atsakyti į Bažnyčios prašymą, taigi čia, Vilniuje, tarp skirtingų vienuolijų išorinės veiklos nesimato didelio skirtumo“.

Gali kilti klausimas, kaip joanitai padeda žmonėms ieškoti Tiesos. Kiekvieną mėnesį vadinamuosiuose Marijos namuose organizuojamos rekolekcijos, vykstančios nuo penktadienio iki sekmadienio. Rekolekcijų esmę geriausiai nusako pati žodžio reikšmė – lotynų kalboje tai reiškia susikaupimą. „Tai – proga žmonėms sustoti, pamąstyti apie savo gyvenimą, atrasti ramybę, ryšį su Dievu. Iš tikrųjų daug žmonių pasinaudoja šia proga sustoti ir pasvarstyti apie Tiesą, praleisti laiką su Dievu. Broliai siekia, kad sekmadieniais vienuolynas būtų ta vieta, kur žmonės mąsto ir meldžiasi. Prieš šv. Mišias neretai vedamos konferencijos. Svarbu, kad žmonės ateitų ne tik į šv. Mišias, bet praleistų dalį dienos ir „papildytų savo bateriją“, – teigė tėvas Jurgis. Broliams ypač svarbu, kad ieškantieji surastų čia vietą, galimybę tobulinti dvasinį gyvenimą, sustiprėti. Taip pat daugybė žmonių – ir praktikuojančių ir nepraktikuojančių katalikų – čia ateina dvasinio pokalbio, norėdami suprasti, kaip Dievas veikia jų gyvenimuose.

Tėvas Jurgis sakė, jog jam gražu tai, kad žmonės ateina į Bažnyčią melstis – tai ir matosi, ir girdisi, netgi padeda jam pačiam susikaupti maldai. „Vieną kartą atėjau į mūsų koplyčią prieš šv. Mišias ir girdžiu triukšmą – kažkas kalba. Kas čia vyksta? Nustebau, labai neįprasta. Atsisuku – prancūzų grupė atvažiavusi“, – smagiai pasakojo prioras. Vienuolyno koplyčioje vyksta nuolatinė, nepertraukiama Švenčiausiojo Sakramento adoracija – žmonės ateina ir dieną, ir naktį trokšdami paskirti savo laiko Dievui. Šv. Jono Teologo vienuolynas pirmiausia yra maldos vieta ir broliai kviečia tikinčiuosius dalyvauti kartu jų gyvenimą įkvepiančiose maldose.

Rosita Garškaitė

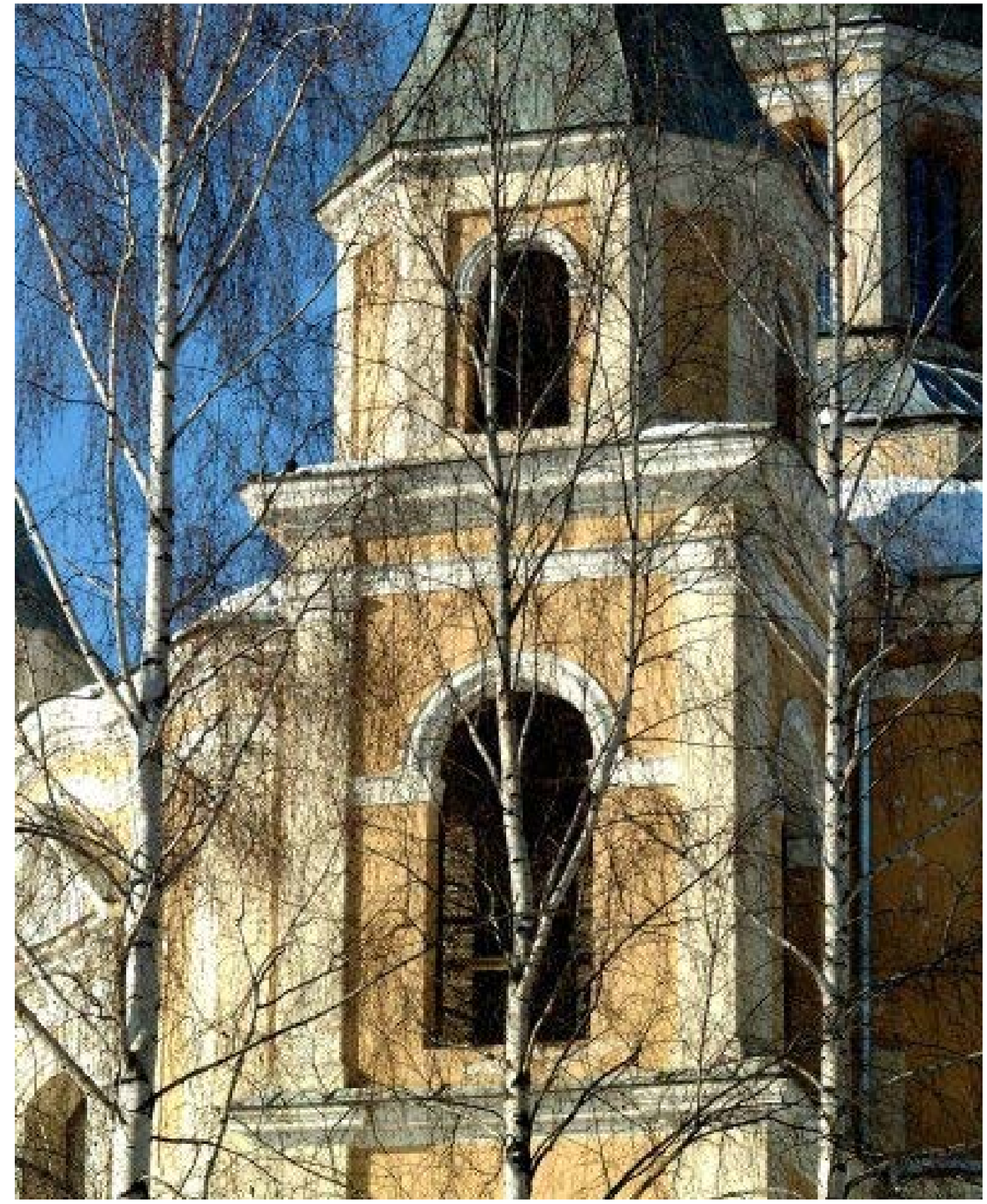

ANTAKALNIO ISTORIJOS ALBUMAS

Šeštuoju numeriu Antakalnio gatvėje pažymėtas pastatas – vienas puošniausių mieste. Štai ką apie jį prieš devyniasdešimt metų rašė Juozas Tumas-Vaižgantas: „<...> pasistatyti Vilniuje, pačioje gražiojoje, bet nuūriotoje panerio kalnelio viršūnėje tokį stilinį palocių, kokio visame Vilniuje dar nėra buvę <...>“.

Nustebinę visą Vilnių, baroko ir moderno bruožų turintys rūmai iškilo 1904–1906 m. Jų savininkas buvo žymus Lietuvos visuomenės ir kultūros veikėjas, rašytojas, inžinierius Petras Vileišis. Centrinis ansamblio pastatas – rūmai, šeimos rezidencija, kurios apartamentai išsidėstę dviejuose aukštuose. Žemutiniame yra šeimininko kabinetas, nedidelis vestibiulis, laukiamasis, taip pat du salonai su valgomuoju ir serviravimo kambarys. Antrasis aukštas buvo skirtas poilsiui. Mansardoje gyveno tarnai, o rūsyje buvo ruošiamas valgis.

Rūmų pastate veikė ir spaustuvė, kur 1905-1909 m. buvo spausdinamas pirmasis lietuviškas dienraštis „Vilniaus žinios“, o 1910-1912 m. ten įkurtas lietuviškas knygas pardavinėjęs knygynas, buvęs ir lietuvių kultūros veikėjų, rašytojų, leidėjų susibūrimo vieta.

Vileišių šeima rūmuose gyveno iki 1931 m., vėliau juose veikė kultūrinės ir mokslinės organizacijos. Dabar čia įsikūręs Lietuvių literatūros ir tautosakos institutas. Prieš keletą metų rūmų ansamblis buvo restauruotas.

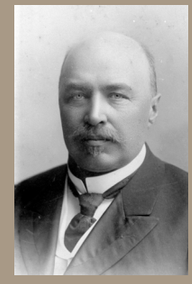

Petras Vileišis

Petras Vileišis (centre) rūmų statybos metu, 1905 m.

Žygis Turniškėlėje, 2011 m. balandžio 17 d.

PAŽINTINIAI ŽYGIAI ANTAKALNYJE

ANTAKALNIS – ŽALIAUSIAS MIESTO RAJONAS, IŠSISKIRIANTIS UNIKALIA GAMTA: IŠ VIENOS PUSĖS JĮ JUOSIA NERIS, IŠ KITOS – STAČIAŠLAIČIAI SAPIEGINĖS KALNAI. NORĖTUME, KAD ANTAKALNIO GAMTINĖ APLINKA BŪTŲ SAUGOMA IR BRANGINAMA, TODĖL ANTAKALNIEČIŲ BENDRUOMENĖS TARYBOS NARĖ GEOGRAFĖ NIJOLĖ BALČIŪNIENĖ SKATINA BENDRUOMENĖS NARIUS PAŽINTI GYVENAMOSIOS APLINKOS GAMTINES VERTYBES BEI KULTŪRINĘ PRAEITĮ.

Antakalniečių bendruomenė vykdo projektą „Gyventojų fizinio aktyvumo skatinimas, parengiant pėsčiųjų trasą Neries pakrante Antakalnio seniūnijos teritorijoje“.

Antakalnyje bus įrengtos ir sužymėtos sveikatingumo trasos.

Antakalnis – žaliausias miesto rajonas, išsiskiriantis unikalia gamta: iš vienos pusės jį juosia Neris, iš kitos – stačiašlaičiai Sapieginės kalnai. Norėtume, kad Antakalnio gamtinė aplinka būtų saugoma ir branginama, todėl Antakalniečių bendruomenės tarybos narė geografė Nijolė Balčiūnienė skatina bendruomenės narius pažinti gyvenamosios aplinkos gamtines vertybes bei kultūrinę praeitį.
Ta proga Antakalniečių bendruomenė, vykdydama projektą „Gyventojų fizinio aktyvumo skatinimas, parengiant pėsčiųjų trasą Neries pakrante Antakalnio seniūnijos teritorijoje“, įrengs sveikatingumo trasas, skirtas įvairaus amžiaus vilniečiams ar miesto svečiams – tiek jauniems, tiek vidutinio amžiaus žmonėms, tiek asmenims su negalia ar senjorams.

Projekto metu bus pažymėta pažintinė trasa, parengtas lankstinukas su informacija apie Neries pakrantės gamtinę aplinką, unikalius spalvotuosius šaltinėlius bei kitas versmes, gausiai plūstančias iš Šveicarijos bei Sapieginės šlaitų.

Šį rudenį pristatoma pirmoji trasa „Antakalnis–Valakupiai“, kuria pėstieji galės pasiekti užmiesčio poilsio ir maudynių vietas.

Rugsėjo 14 dieną kviečiame antakalniečius ir jų bičiulius į pirmąjį pėsčiųjų žygį Neries pakrante. Atvykusiems bus įteikti lankstinukai. Pažintinio žygio vadovė – Nijolė Balčiūnienė.

Po žygio bendrausime, vaišinsimės savo atsineštais lauknešėliais, galėsime paskutinį kartą šiais metais išsimaudyti Neryje.

Planuojantys dalyvauti žygyje kviečiami registruotis el. pašto adresais: jasiunaite@gmail.com, n.balciuniene@gmail.com.

Dėl papildomos informacijos prašome teirautis telefonais: 861007176 (Edita) , 861476090 (Nijolė).

Žygį pradėsime 11 val. nuo Atviro jaunimo centro (Antakalnio g. 84A).

Laukiame Jūsų su tinkama apranga ir gera nuotaika.

Antakalniečių bendruomenės taryba
ir Antakalnio seniūnas

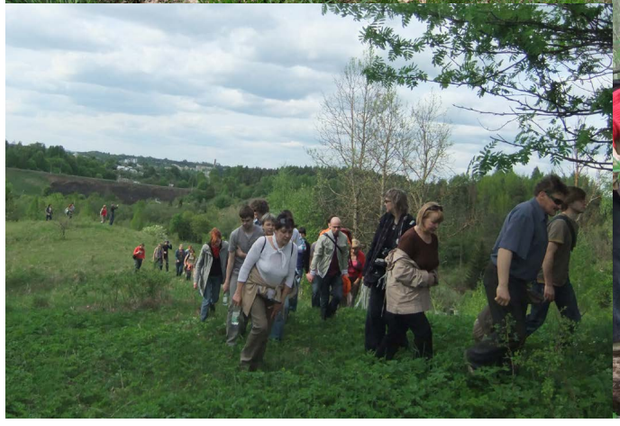

Antakalnis

ANTAKALNIO NAUJIENOS I 2013 RUGPJŪTIS